

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **MVDr. L. Č.**, zast. JUDr. Pavlem Hálou, advokátem se sídlem AK Martina Kříže 8, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem v Olomouci, Jeremenkova 40a, 779 11, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka Olomouc ze dne 11. 11. 2011, č. j. 76 A 4/2010 - 27,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka Olomouc ze dne 11. 11. 2011, č. j. 76 A 4/2010 - 27, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Výše označeným rozsudkem krajského soudu bylo zrušeno rozhodnutí žalovaného (dále „stěžovatel“) ze dne 25. 5. 2010, č. j. KUOK 54621/2010, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Jeseník, odboru dopravy a SH, č. j.: MJ/40276/2009, ze dne 1. 2. 2010, kterým byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“). Za spáchání přestupku mu byly v souladu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. b) a c) a dle ustanovení § 22 odst. 5 zákona o přestupcích uloženy sankce - pokuta ve výši 16 000 Kč a zákaz činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 10-ti měsíců, počínaje dnem nabytí

právní moci tohoto rozhodnutí. Dále mu byla podle ustanovení § 79 odst. 1 zákona o přestupcích, s odkazem na ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky MV č. 231/1996 Sb., uložena povinnost nahradit náklady řízení v paušální částce 1000 Kč, s dobou splatnosti uložené pokuty a nákladů řízení do jednoho měsíce ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

I. Podstatný obsah kasační stížnosti

Kasační stížností se domáhá stěžovatel zrušení výše označeného rozsudku krajského soudu a namítá nezákonnost napadeného rozsudku, v němž krajský soud mimo jiné založil své odůvodnění stran vymezení rozsahu důkazního břemene, které nese správní orgán, a stran zkoumání existence zavinění žalobce (resp. povinnost správního orgánu prokazovat, zda žalobce měl přiměřené důvody se domnívat, že v době, kdy řídí vozidlo, již nemohl být alkohol v jeho těle v míře přesahující fyziologickou hladinu přítomen) na závěrech vyslovených v rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 105/2010 – 96, ze dne 12. 5. 2011.

V kasační stížnosti uplatňuje stěžovatel důvody dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Krajský soud dle stěžovatele nesprávně posoudil skutečnost, zda byl zjištěn skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a zda byly naplněny všechny znaky přestupku, vč. subjektivní stránky.

Stěžovatel se ztotožňuje s okruhem otázek, jejichž zodpovězení krajský soud ve svém rozhodnutí označil za podstatné a nezbytné pro to, aby mohlo být ve věci objektivně rozhodnuto; nesouhlasí však již se závěry, které krajský soud následně učinil, neboť tyto jsou v příkrém rozporu se zjištěnými skutečnostmi a důkazy, ze kterých správní orgány vycházely.

Stěžovatel poukazuje na ust. § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích, z něhož vyplývá, že správní orgán v prvé řadě musí prokázat, zda žalobce v době řízení motorového vozidla porušil povinnost stanovenou v ust. § 5 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (dále „zákon o silničním provozu“), tedy zda řídil vozidlo po požití alkoholického nápoje. Stěžovatel poukázal na to, že v ČR platí zásada nulové tolerance alkoholu, v daném případě bylo postaveno najisto, že žalobce požil alkohol a řídil motorové vozidlo; k naplnění objektivních znaků daného přestupku nepochybně došlo. Prokázal-li tedy správní orgán právně konformním způsobem přítomnost alkoholu v krvi obviněného a tato skutečnost je zapříčiněna požitím alkoholického nápoje, jsou naplněny znaky skutkové podstaty výše uvedeného přestupku; stěžovatel zde odkazuje na rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2011, č. j. 2 As 56/2011 - 79. Dle stěžovatele nepochybně lze vyšetření na zjištění alkoholu formou orientačního vyšetření za právně konformní způsob označit. Dle stěžovatele byl skutkový stav zjištěn tak, aby o něm nebylo pochyb. Názor krajského soudu, že správní orgán nese důkazní břemeno o tom, jak se alkohol do těla řidiče dostal, je naprosto zavádějící a nesprávný. Předmětem dokazování je prokázání skutečnosti, zda žalobce řídil pod vlivem alkoholu, nikoli prokazování, jak se alkohol do těla žalobce dostal; z logiky věci se alkohol může do těla, aniž by přímo ohrozil život konzumenta (nitrožilní aplikace), dostat pouze jeho požitím.

pokračování

Ohledně subjektivní stránky v projednávané věci nebylo dle krajského soudu vyvráceno, že důvody, pro které žalobce spoléhal na to, že neporuší nebo neohrozí chráněný zájem, byly přiměřené, když žalobce tvrdí, že předpokládal, že v době řízení již nebude mít v krvi ani tzv. zbytkový alkohol. Důkazní břemeno stran vyvrácení takových důvodů měl přitom nést správní orgán. K tomu stěžovatel poukazuje na to, že přestupek lze spáchat jak úmyslně, tak i z nedbalosti. Jak ze spisového materiálu vyplývá, žalobce uvedl při silniční kontrole, že vypil v době od 20:00 hod. dne 3. 8. 2009 do 02:00 hod. dne 4. 8. 2009, „sedmičku“ vína; tedy přiznal vědomé požití alkoholického nápoje několik hodin před jízdou; nic na tom nemění skutečnost, že takto učinil pouze před zahájením přestupkového řízení. Tuto verzi potvrdil při ústním jednání dne 30. 9. 2009 i právní zástupce žalobce. Uvedenou skutečnost, tedy „doznání“ žalobce, že v den, kdy byl kontrolován hlídkou policie požíval alkohol poté potvrdili ve svých výpovědích i svědci – policisté s tím, že žalobce v době kontroly jevil známky po požití alkoholu. Z uvedeného má stěžovatel za to, že v dané věci jde o zavinění nedbalostní. Názor krajského soudu, že během řízení vyvstala další verze, jak se mohl alkohol do dechu žalobce dostat (požití džusu, v němž byla vodka bezprostředně před jízdou), se paradoxně neopírá o výpověď žalobce, který se ani jednou na jednání přes řádné předvolání nedostavil, ale vychází pouze z tvrzení právního zástupce žalobce. Vypovídající hodnota takové „výpovědi“ je dle stěžovatele nulová, neboť právní zástupce zde nevypovídal jako svědek, ale pouze údajně interpretoval žalobce. Správní orgán tuto informaci vyhodnotil jako účelovou, přitom vycházel ze všeobecného faktu, že alkohol se po vypití vstřebává (resorpční fáze), čímž dochází k nárůstu množství alkoholu v krvi (dechu), a teprve poté k odbourávání alkoholu (eliminační fáze), kdy naměřené hodnoty mají klesající tendenci. Tvrzení právního zástupce, že žalobce požil alkohol těsně před jízdou je vyvráceno dechovými zkouškami, které jasně prokazují fázi eliminační, tedy odbourávání alkoholu; resorpční fáze u lihovin přitom trvá minimálně 30 minut. Stěžovatel považuje za podstatné připomenout, že na otázku, zda procesní postup správních orgánů byl správný a z toho vyplynulo i správné hodnocení věci, odpověděl krajský soud sám, a to tak, že uvedl, že žalovaný svůj postup a své následné rozhodnutí, včetně úvah k němu vedoucích, dostatečně odůvodnil.

Na základě uvedeného dle stěžovatele nemůže obstát závěr krajského soudu, že důkazy, podle nichž byl uznán žalobce vinným ze spáchání přestupku, nepostavily najisto, že žalobce naplnil všechny znaky skutkové postaty přestupku, vč. stránky subjektivní.

Co se týče dalšího údajného pochybení správních orgánů ohledně nevypořádání se se znaleckým posudkem MUDr. Duchanové, a to zejména s tím, že žalobce nemohl rozpoznat alkohol ve vypitém džusu, že na něj alkohol nepůsobil tak, aby ovlivnil jeho schopnosti řídit motorové vozidlo, konstatuje stěžovatel, že takový závěr krajského soudu je v rozporu se spisovým materiálem, konkr. s rozhodnutím Městského úřadu Jeseník ze dne 1. 2. 2010, č. j. MJ/40276/2009 a rozhodnutím stěžovatele ze dne 25. 5. 2010, č. j. KUOK 54621/2010, když obě tato rozhodnutí se mimo další podrobně věnují i znaleckému posudku, a to v dostatečném rozsahu.

Stěžovatel konstatuje, že krajský soud bez dalšího vzal za prokázanou skutečnost, že žalobce vypil džus s vodkou, přitom tato skutečnost nemá oporu ve spisovém materiálu. Za podstatné považuje přitom stěžovatel poukázat na skutečnost, že zcela nový způsob, jak se alkohol do těla žalobce dostal, uvedl právní zástupce, nikoli žalobce sám. Krajský

soud zcela ignoroval skutečnost, že znalecký posudek byl vypracován na žádost žalobce a tedy logicky s cílem zpochybnění výsledků měření dechové zkoušky; tato evidentní snaha je patrná zejména ze závěru znaleckého posudku. Stěžovatel k uvedenému poukazuje na to, že znalecký posudek byl jakožto důkaz v souladu se správním řádem vyhodnocen, a to jak správním orgánem I. stupně, tak stěžovatelem. Tvrzení znalkyně o nezbytnosti provedení odběru krve pro objektivní zjištění množství alkoholu v krvi bylo vyvráceno; v tomto směru názor stěžovatele odpovídá závěrům Nejvyššího soudu – viz usnesení ze dne 13. 5. 2009, sp. zn. 3 Tdo 509/2009. Zcela bezvýznamné je dle stěžovatele vyjádření znalkyně o tom, že hladina alkoholu 0,5 promile v krvi nijak neovlivní schopnost bezpečně ovládat vozidlo; jak již stěžovatel uvedl, právní úprava vychází z nulové tolerance alkoholu, uvedený názor je tudíž zcela irelevantní.

Nad rámec uvedeného stěžovateli není zřejmé, proč krajský soud poukazuje na rozsudek NSS č. j. 4 As 51/2004 - 8 (který označuje za proslulý pod zkratkou „góly před zahájením hry neplatí“), neboť v daném případě správní orgán nevycházel z žádných úředních záznamů, ale z důkazů neodkladných a neopakovatelných (dechová zkouška) a z důkazů provedených po zahájení přestupkového řízení. Pokud správní orgán zmiňuje úřední záznamy, tak pouze na podporu věrohodnosti výpovědí, které byly provedeny v souladu se správním řádem v průběhu přestupkového řízení. Stěžovatel se ohrazuje proti tvrzení krajského soudu o tom, že správní orgány obou stupňů nahrazovaly vyšetření či odborné vyjádření nebo znalecké zkoumání svou úvahou. Dle stěžovatele byly provedeny veškeré relevantní důkazy k prokázání porušení ust. § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu v řádně vedeném procesním řízení.

Za matoucí považuje stěžovatel argumentaci krajského soudu, že se v daném případě jednalo o pouze vysoký stupeň podezření, nikoli o prokázání skutku mimo jakoukoli pochybnost; tyto závěry přitom krajský soud opřel o rozsudek NSS ze dne 12. 5. 2011, č. j. 7 As 105/2010 -96, který považuje stěžovatel za velmi diskutabilní; zejména úvaha o povinnosti prokazovat, zda žalobce měl přiměřené důvody se domnívat, že v době, kdy řídí vozidlo, již nemohl být alkohol v jeho krvi v míře přesahující fyziologickou hladinu přítomen, je odtržena zcela od reality a je ryze teoretickou úvahou. Je pak otázkou, kterou se však NSS v dané věci nezabýval, jak by měl správní orgán postupovat v případě, že by přestupce odmítl ve věci vypovídat nebo požití alkoholu úplně popřel, příp. sdělil, že nemá a neměl žádné údaje, aby si mohl učinit relevantní úsudek, zda je pod vlivem alkoholu, neboť na základě vysloveného právního názoru v uvedeném rozsudku by byla subjektivní stránka v takových případech neprokazatelná.

Za další pochybení krajského soudu považuje stěžovatel argumentaci opřenou o nález Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2011, sp. zn. I. ÚS 864/11, který na danou věc zcela zřejmě nedopadá; v projednávané věci žalobce nyní nebylo rozhodováno pouze na základě jeho doznání, jak naznačil krajský soud, nýbrž na základě výsledků dechových zkoušek a výpovědí zakročujících policistů; skutkový stav byl tedy zcela odlišný.

Stěžovatel je přesvědčen, že v dané věci bylo postupováno v souladu s právními předpisy, byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti; z tohoto důvodu považuje závěry učiněné krajským soudem stran interpretace a aplikace ust. § 3 a § 50 správního řádu za nesprávné. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud

pokračování

rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pob. v Olomouci zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Vzhledem k tomu, že senát ve věci rozhodující při předběžném projednání dospěl k závěru, že ve věci nelze rozhodnout, aniž by byl uplatněn postup dle § 17 s. ř. s., předložil pro nejednoznačnost závěrů, které byly obsaženy v rozsudku č. j. 7 As 105/2010 - 96, na nějž krajský soud i stěžovatel *a contrario* poukázali, věc rozšířenému senátu; učinil tak usnesením ze dne 30. 5. 2012, č. j. 5 As 126/2011 - 59; usnesení nabylo právní moci dne 18. 6. 2012. Sporným ve věci bylo zejména naplnění subjektivních znaků skutkové podstaty, konkr., zda to, že pod vlivem alkoholu žalobce byl, mohl „rozumně“ vědět a zda zde existovaly rozumné důvody, pro které se mohl důvodně domnívat, že již pod vlivem alkoholu v době jízdy není; resp. zda tuto skutečnost je povinen prokazovat správní orgán nebo žalobce.

Rozšířený senát rozhodl v předložené věci usnesením č. j. 5 As 126/2011 - 68, ze dne 14. 1. 2014, které nabylo právní moci dne 24. 1. 2014; právními závěry, k nimž rozšířený senát dospěl, je senát nyní ve věci rozhodující vázán. Rozšířený senát především konstatoval, že v řízení o přestupku postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o přestupku (§ 3 správního řádu), stran naplnění znaků subjektivní stránky potom konstatoval, že obviněný z přestupku není povinen se hájit, zejm. není povinen uvádět na svoji obhajobu jakákoliv tvrzení, ani (anebo) o nich (nebo o jiných skutečnostech) nabízet a předkládat správnímu orgánu důkazy; ustanovení § 52 věta první správního řádu se v řízení o přestupku neuplatní.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatele v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že žalobce dne 4. 8. 2009 na silnici I/44 ve městě Jeseník řídil osobní vozidlo zn. Renault Megane, reg. zn. BSH 10-87, v době po požití alkoholického nápoje, kdy byl ještě pod jeho vlivem, což bylo zjištěno hlídkou Policie ČR po provedení dechové zkoušky přístrojem Dräger; byla u něho naměřena v 10:51 hodin hladina alkoholu ve výši 0,59 ‰ a následně v 11:06 hodin v rámci kontrolního měření hladina alkoholu ve výši 0,57 ‰. Při zvážení součtu možných faktorů, které mohou ovlivnit měření, byla první naměřená hodnota snížena o hodnotu 0,24 ‰ a tímto vypočtena minimální hladina alkoholu prokazující ovlivnění řidiče alkoholem, tedy 0,33 ‰. Žalobce při zadržení hlídkou policie uvedl, že předchozího dne požil 0,7 l vína v době od 20:00 hod. do 02:00 hod. následujícího dne; uvedl přitom, že větší část vína vypil od 20:00 hod. do 22:00 hod., do 02:00 hod. vypil pouze 0,2 l vína; dále uvedl, že žádný alkohol již dopoledne nepil. Výsledky zkoušky žalobce nijak nezpochybnil, nepožadoval odběr krve ke zjištění množství alkoholu v krvi, vyloučil, že by výsledek měření byl ovlivněn požitím jiných omamných či psychotropních látek; žádné léky nepožil. Policie

tedy na místě uzavřela, že tímto svým jednáním měl žalobce porušit ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu a podala správnímu orgánu podle § 58 odst. 1 zákona o přestupcích oznámení o podezření z přestupku dle § 22 odst. 1 písm. b) cit. zákona.

Žalobce se přes řádné předvolání osobně ke správnímu řízení nedostavil; k věci samé se vyjadřoval pouze prostřednictvím zmocněnce; ten, oproti vyjádření žalobce na místě činu, však následně před správním orgánem přicházel s celou řadou nových skutkových tvrzení a novou verzí sledu událostí. Mimo jiné uvedl, že žalobce přespál předešlou noc v zapůjčeném bytě svého známého, ráno se napil džusu z ledničky, přitom až poté se dozvěděl, že v něm bylo údajně smícháno větší množství vodky (odhadem se mělo jednat asi o 1,5 l džusu, ve kterém bylo asi 0,5 l vodky). Pozitivitu dechových zkoušek spojoval následně výlučně nikoli s požitým vínem, ale s konzumací alkoholu obsaženého v džusu, který nedokázal rozpoznat a požil jej zcela nevědomě. Nepředpokládal, že by ještě měl zbytkový alkohol po požití vína. Původní výsledky měření se snažil zpochybnit i řadou dalších tvrzení (ovlivnění přístroje mentolovou žvýkačkou, zapnutým mobilním telefonem, technickou nedokonalostí, apod.) a dožadoval se v tomto směru doplnění dokazování, samotný fakt ovlivnění alkoholem vyvracel rovněž tvrzením, že schopnost osoby řídit motorové vozidlo není při nižší hladině alkoholu v krvi negativně ovlivněna a nabízel zpracovaný znalecký posudek.

Městský úřad Jeseník, odbor dopravy a silničního hospodářství, následně uznal rozhodnutím č. j. MJ/40276/2009, ze dne 1. 2. 2010, žalobce vinným ze spáchání přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích. Za spáchání přestupku mu byly v souladu s § 11 odst. 1 písm. b) a c) a § 22 odst. 5 zákona o přestupcích uloženy sankce - pokuta ve výši 16 000 Kč a zákaz činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu deseti měsíců. Dále mu byla podle ustanovení § 79 odst. 1 zákona o přestupcích, s odkazem na ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky MV č. 231/1996 Sb., uložena povinnost nahradit náklady řízení v paušální částce 1000 Kč.

Proti výše uvedenému rozhodnutí městského úřadu podal žalobce bez bližšího odůvodnění odvolání; odůvodnění nedoplnil ani k výzvě správního orgánu. Žalovaný rozhodnutím ze dne 25. 5. 2010, č. j. KUOK 54621/2010 odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí orgánu prvního stupně.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočka Olomouc; v ní mimo jiné uvedl, že napadené správní rozhodnutí nesplňuje kritéria dle § 3 správního řádu, protože žádný ze správních orgánů nepostupoval tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Dle žalobce existovaly důvodné pochybnosti o tom, zda byl žalobce v době policejní kontroly pod vlivem alkoholu, popřípadě zda jej požil nevědomky, anebo jestli výsledek dechových zkoušek mohl být tzv. „falešně pozitivní“. Správní orgány se dále nevypořádaly s navrhovanými důkazy. Do značné míry odkazoval na tvrzení ze správního řízení.

Krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Spornými otázkami podle krajského soudu v souzené věci bylo především, zda byl zjištěn skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, zda byly naplněny všechny znaky přestupku, včetně subjektivní stránky, zda v souvislosti s tím byl správný procesní

pokračování

postup správních orgánů a zda z toho všeho vyplynulo správné právní hodnocení věci. Krajský soud ve svém rozsudku mimo jiné uvedl, že důkazy, podle nichž byl uznán žalobce vinným ze spáchání přestupku, nepostavily najisto, že žalobce naplnil všechny znaky přestupku, včetně subjektivní stránky. Soud poukazoval na to, že to není žalobce, kdo nese důkazní břemeno o tom, jak se do jeho těla alkohol dostal, ale naopak správní orgán - ten má prokázat, že žalobce řídil vozidlo pod vlivem alkoholu. Nelze dle krajského soudu opomenout také zásadu *in dubio pro reo*, podle které v případě nezjištění anebo nemožnosti zjištění dostatečných důkazů proti obviněnému z přestupku nelze dospět k uznání viny a uložení sankce. Jinými slovy, obviněný z přestupku nemusí být vždy potrestán, a to platí zejména tehdy, když se důkazy nezajistily pořádně a včas; v této souvislosti odkázal krajský soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2011, č. j. 7 As 105/2010 - 96, též na rozsudek ze dne 26. 7. 2005, č. j. 4 As 51/2004 - 82.

Nejvyšší správní soud shledal rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný.

Nejvyšší správní soud již např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, konstatoval: „*Za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné.*“ Rovněž tak např. v rozsudku dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, zdejší soud uvedl: „*Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny*“; obdobně též v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, soud konstatoval, že „*pokud z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“ (dále též viz např. rozsudek ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, rozsudek ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, rozsudek ze dne 22. 9. 2011, č. j. 5 Aps 4/2011 - 326 etc.).

Nejvyšší správní soud v intencích výše uvedeného tedy konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak uvážil o pro věc zásadních skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené pak musí nalézt svůj odraz v odůvodnění dotčeného rozhodnutí. Těmto požadavkům však krajský soud v projednávané věci zásadně nedostál.

Nejvyšší správní soud nečiní sporným, že k závěru, že určitým jednáním došlo ke spáchání přestupku lze dospět pouze tehdy, pokud vedle objektivních znaků skutkové podstaty, byly naplněny i znaky subjektivní. Nezpochybňuje ani závěry, které vyslovil rozšířený senát o tom, že je povinností správního orgánu zjistit řádně a úplně skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly pochybnosti, jakož ani to, že obviněný není povinen „dokazovat svoji nevinu“, resp. nabízet důkazy na svoji obhajobu.

Z hlediska objektivních znaků není v projednávané věci sporu o naplnění skutkové podstaty přestupku. Žalobce byl zadržen při řízení motorového vozidla na pozemní komunikaci, existence alkoholu v těle žalobce byla prokázána dechovou zkouškou, nadto žalobce sám uvedl, že požil alkohol (nikoli např., že by užíval léky apod.), naměřené hodnoty žalobce nerozpůroval, o provedení krevní zkoušky nežádal; tato objektivní skutečnost (tj., že v těle žalobce byl zjištěn alkohol v důsledku jeho požití v době, kdy řídil motorové vozidlo) byla nadto potvrzena i výpověďmi svědků – kontrolujících policistů (z obviněného byl cítit alkohol, měl zarudlé oči, ...). Skutečnost, že žalobce řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu (objektivní stránka) byla tedy postavena najisto. Na skutečnosti, že žalobce prokazatelně měl v těle alkohol, což bylo prokázáno naměřenými hodnotami, by nemohly mít žádný vliv ani výpovědi policistů o tom, jak se žalobce jevil, tzn. jakkoli by i mohlo být hodnocení stavu žalobce ze strany policistů subjektivní, na faktu, že mu byl v těle naměřen alkohol, to nemohlo nic změnit. V tomto směru je třeba konstatovat, že odkazy krajského soudu na uváděnou judikaturu zdejšího soudu (viz rozsudek č. j. 4 As 51/2004 - 82) jsou zcela nepřipadné. V nyní projednávané věci totiž nebyly výpovědi policistů, či úřední záznamy oním stěžejním důkazem, kterým by bylo prokázáno naplnění objektivní stránky spáchaného přestupku, nadto krajský soud neuvádí, v čem by byly výpovědi policistů nedůvěryhodné.

Krajský soud na několika místech konstatuje, že správní orgány si včas nezajistily důkazy k prokázání přestupku, uvádí, že se správnímu orgánu nepodařilo již v samém počátku skutkový stav vyjasnit. Již však neuvádí, co měl správní orgán stran zjištěného skutkového stavu vyjasňovat. Jak již bylo uvedeno výše, skutečnost, že žalobce měl v době jízdy prokazatelně naměřené hodnoty alkoholu v těle, byla nade vší pochybnost prokázána.

Nejvyšší správní soud ani nikterak nezpochybňuje závěry krajského soudu, a poté i rozšířeného senátu, o tom, že obviněný není povinen vypovídat ani se sebeobviňovat, resp. nabízet na svoji obhajobu důkazy. Nic takového se však v projednávané věci nestalo. Žalobce sám uvedl, že požil alkohol a tento byl u něj prokazatelně zjištěn. Pokud poté žalobce nabízel jinou verzi o tom, že před jízdou nevědomky požil džus s vodkou, bylo věcí správního orgánu se s ní vypořádat, což dle názoru Nejvyššího správního soudu také správní orgán učinil. Lze v této souvislosti odkázat na citované usnesení rozšířeného senátu, v němž se uvádí: „Obviněný z přestupku není povinen se hájit, zejména není povinen uvádět na svou obhajobu jakákoliv tvrzení, ani (anebo) o nich (nebo o jiných skutečnostech) nabízet a předkládat správnímu orgánu důkazy; ustanovení § 52 věta první správního řádu o povinnosti účastníka řízení označit důkazy na podporu svých tvrzení se v řízení o přestupku neuplatní. Využije-li však obviněný ze spáchání přestupku svého práva mlčet, nelze extenzivním výkladem uložit správnímu orgánu povinnost, aby za obviněného „domyslel“ všechna myslitelná nebo třeba i nepravděpodobná tvrzení a v rozhodnutí se s nimi vypořádal.... Jiná je

pokračování

ovšem situace v případě tzv. aktivní obhajoby. Uvede-li obviněný v řízení tvrzení ke skutkovým okolnostem případu a navrhne k jejich prokázání důkazy, je správní orgán povinen se řádně vypořádat jak s těmito tvrzeními, tak i s nabízenými důkazy. To samozřejmě neznamená, že musí všechna tvrzení prověřit a nabízené důkazy provést. Pokud to však neučiní, musí svůj závěr přezkoumatelným způsobem vysvětlit.“

Rozšířený senát mimo jiné v cit. usnesení rovněž konstatoval: „*Posuzování vlivu alkoholu na vlastní organismus je otázkou skutkovou, její nesprávné vyřešení ústící v rozhodnutí řídit vozidlo však může přinést řidiči porušení citovaného zákazu a tedy i odpovědnost za přestupek. Z hlediska zavinění mohou nastat zásadně několikere situace: Buďto řidič ví, že je pod vlivem alkoholu, a přesto řídí vozidlo, pak o jeho odpovědnosti není pochyb, dokonce v její úmyslné formě. Nebo se řidič domnívá, že pod vlivem alkoholu není, protože žádný alkohol nepožil nebo sice s takovým časovým odstupem, že účinky alkoholu negativně ovlivňující schopnost řízení již pominuly. Pak je otázkou, zda alkohol mohl požit nevědomě, a přitom ani v okamžiku požívání, ani později jeho účinky nepocíťoval, a mylil se tedy ve svém úsudku o požití, nebo zda usoudil, že důvody, pro něž učinil vlastní závěr o neovlivnění organismu alkoholem, jsou či nejsou přiměřené.*

Nejvyšší správní soud v této souvislosti považuje za vhodné uvést, že pokud osoba požije alkohol a následně řídí motorové vozidlo, s nímž jede v silničním provozu, lze zpravidla vždy seznat zavinění minimálně ve formě nedbalosti nevědomé. Požije-li osoba skutečně alkohol (jak tomu v posuzovaném případěch bylo), není na místě „rozumně“ spoléhat na to, že alkohol u ní nebude zjištěn; hodlá-li po požití alkoholu v blízké době řídit motorové vozidlo.

Podle ust. § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích, se přestupku dopustí ten, kdo řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem. Jaká hladina alkoholu či jiné návykové látky může řidiče relevantně ovlivnit, přestupkový zákon neupravuje, nicméně lze vycházet ze zvláštní právní úpravy v zákoně č. 361/2000 Sb., kde v přehledu jednání spočívajících v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a přehledu počtu bodů za tato jednání, tvořícím přílohu tohoto zákona, je uvedeno, že řidič je ještě pod jeho vlivem, je-li zjištěný obsah alkoholu v těle řidiče vyšší než 0,3 ‰, nebo řídí vozidlo bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejím vlivem.

Ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích jednoznačně spojuje se spácháním přestupku (po stránce objektivní) již to, že pachatel je pod vlivem alkoholu a řídí motorové vozidlo; nevyžaduje se speciální forma zavinění, postačí tedy i nejnižší forma zavinění, a to nedbalost vědomá, popř. nevědomá.

Podle ust. § 3 přestupkového zákona k odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Z nedbalosti je spáchán přestupek tehdy, pokud pachatel a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí - nedbalost vědomá, nebo b) nevěděl, že svým jednáním

může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl - nedbalost nevědomá.

Lze rovněž poukázat na obecné povinnosti, které účastník silničního provozu má dle ust. § 4 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb., tj. chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu. Hodlá-li tudíž osoba, která požila předchozího dne alkohol, řídit motorové vozidlo, a není-li si jista tím, zda je či není ještě pod vlivem alkoholu, měla by svoji způsobilost k řízení vozidla ověřit např. běžně dostupným testerem na alkohol.

V projednávané věci žalobce uvedl, kdy a kolik alkoholu požil, nemohl se tedy důvodně domnívat, že nemůže být pod jeho vlivem, pokud tak usuzoval, nelze než jeho jednání označit za nedbalostní. Tvrzení o požití džusu, v němž byla přimíchána vodka, bezprostředně před jízdou, o čemž údajně žalobce nevěděl, vyhodnotil dle názoru Nejvyššího správního soudu žalovaný správně jako účelové, neboť mělo-li by tomu tak být, hodnoty, které byly opakovaně naměřeny, by musely stoupat, nikoli klesat; nadto se jeví značně nepravděpodobné, že by žalobce již při požití džusu svými smysly nerozpoznal, že je v něm z jedné třetiny přimíchána vodka. Zcela bez významu je rovněž spekulace o tom, zda žalobce byl ovlivněn alkoholem v takové míře, že by nemohl být účasten silničního provozu, resp. že nebyl natolik indisponován, aby nedokázal řídit vozidlo tak, aby neohrozil ostatní účastníky silničního provozu. Tyto úvahy jsou zcela irelevantní pro zodpovězení otázky, zda žalobce naplnil či nenaplnil skutkovou podstatu daného přestupku.

Za zcela nepřipadnou je třeba rovněž označit argumentaci žalobce stran údajů, které např. uvádí běžně publikované tabulky ohledně doby odbourávání alkoholu, a to v závislosti na pohlaví, hmotnosti, množství a době požitého alkoholu, neboť, jakkoli některé údaje nemusí být sporné (pohlaví, hmotnost, popř. druh alkoholu), údaj o množství a době požití je vždy pouze v rovině tvrzení pachatele; správní orgán přitom takový údaj je jen stěží schopen ověřit (zda pachatel skutečně požil pouze 0,7 l vína nebo 2 l vína, 2 piva nebo deset pív, zda tomu bylo ve 20:00 hod. předchozího dne nebo ve 02:00 hod. ráno, apod.).

Podle ust. § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření. V projednávané věci se žalobce dechové zkoušce, která byla provedena certifikovaným analyzátozem alkoholu podrobil, nebylo tedy třeba dalšího odborného lékařského vyšetření. Není proto zřejmé, z čeho krajský soud dovodil, že i přes výpověď

pokračování

samotného žalobce a prokazatelně naměřené hodnoty, měli policisté na místě provádět další úkony (aniž by však soud uvedl jaké) k vyjasnění skutkového stavu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že není ani zřejmé, na základě jakých úvah dospěl krajský soud k závěru, že bylo věcí správního orgánu prokázat, „jak se alkohol do těla žalobce dostal“, neboť o tom, že se tak stalo (při tvrzení samotného žalobce na místě zadržení) dobrovolným a vědomým požitím alkoholu, nebylo pochyb. Pokud potom krajský soud stavěl svoje úvahy na dodatečné verzi, tj. požití džusu s vodkou bezprostředně před jízdou, je třeba konstatovat, že krajský soud pro takový závěr nikterak nehodnotil věrohodnost této verze; v odůvodnění neuvedl, na základě jakých úvah dospěl k závěru o tom, že právě tato verze je odrazem skutečného skutkového stavu a proč neobstojí závěry žalovaného o její nevěrohodnosti, což správní orgán náležitě odůvodnil klesajícími naměřenými hodnotami. Dle Nejvyššího správního soudu žalovaný své závěry o účelovosti dodatečné verze události přednesené zmocněncem žalobce v přestupkovém řízení řádně odůvodnil a jeho závěrům nelze upírat logiku. Stejně tak se žalovaný řádně vypořádal se znaleckým posudkem, přitom skutečnost, že jej neosvědčil jako důkaz o nevině žalobce ještě neznamená, že jej v rámci volného hodnocení důkazů nehodnotil; zde tvrzení krajského soudu nemá oporu ve spise.

Nejvyšší správní soud v dané věci v kontextu se závěry usnesení rozšířeného senátu poukazuje na to, že tvrdil-li žalobce prostřednictvím svého zmocněnce určité skutečnosti, které jsou podle obecných zkušenostních pravidel krajně nepravděpodobné, nenabízí k nim žádný rozumný důkaz a ani správní orgán takový důkaz není s to opatřit, lze dospět na základě toho, jak se věci obvykle dějí, k závěru o nevěrohodnosti takových tvrzení. Z citovaného usnesení rozšířeného senátu mimo jiné též vyplývá, že pokud obviněný netvrdí nic jiného, než co zjistily příslušné orgány na místě samém, správní orgán má důvod vycházet z obvyklých dějových a časových posloupností případů tohoto druhu. „*Nezpochybní-li řidič, u něhož je na základě podezření pojatého z jiných skutkových okolností (např. silný zápach po alkoholu z úst, rozšířené zornice očí), následnou (opakovaně provedenou) dechovou zkouškou naměřena vyšší hladina alkoholu v krvi, a které pak odpovídají i jeho tvrzení o množství a době předchozího požívání alkoholu, tato fakta, není povinností zasahujících orgánů „domýšlet“ za něj skutková jiná tvrzení a opatřovat ještě další a vzhledem k objasněnému skutkovému stavu nadbytečné důkazy*“. V případě nyní projednávaném nebylo dle názoru Nejvyššího správního soudu důvodu pochybovat o naměřených hodnotách s ohledem na tvrzení samotného žalobce na místě samém o době, druhu a množství požitého alkoholu, tedy ani o tom, že se mohlo v době provádění dechové zkoušky jednat o zbytkový alkohol; nebylo tedy žádného důvodu k tomu, aby správní orgány posléze zjišťovaly a prováděly další důkazy stran náležitého zjištění skutkového stavu.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný, přitom nepřezkoumatelnost nespočívá toliko na dílčích nedostacích odůvodnění soudního rozhodnutí, ale na nedostatku důvodů skutkových, resp. na vadách skutkových zjištění, o něž soud své rozhodovací důvody opírá; krajský soud neuvedl, jakými úvahami se řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, jakož ani to, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele.

Z důvodů výše uvedených Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; v něm je vázán právními názory vyslovenými výše. V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud rovněž o nákladech řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. února 2014

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu